

Страховисько з однією зброєю

Панас Висікан

Якось перед вечором на лимані, в тіні, під високою кам'янистою скелею, сиділи Алік, Єгорка і Сергійко. Вони пасли кіз і сперечались.

— Послухайте,— сказав Єгорка,— нам треба забрати всі мечі, які там збереглися, і золоті щити морських розбійників. Не забувайте: пройти катакомбою — справа нелегка. Кажуть, що хто в ній побував, той довго не жив на світі. По-перше, катакомба дуже глибока і темна, по-друге, небезпечна. Тому ватажком команди буду я, зрозуміло?

— Як? — здивувався Сергійко.— А Петя? Ми ж домовились..

— Ніякого Петі,— перебив його Єгорка,— він боягуз і зазнайка. Якщо знайдемо золоті щити і мечі, то буде всім говорити, що він знайшов сам.

— Це вірно! — скрикнув Алік.— Я одного разу попросив у нього списати задачку, а він не дав. Я згоден, щоб командиром нашої команди був Єгорка.

— Але Петя відмінник, може, треба буде щось підрахувати, і ми без нього не зуміємо,— сказав Сергійко.

— Зуміємо! — невдоволено буркнув Єгорка.

— А де ми будемо збиратись? — поцікавився Алік.

— Як де? Прямо біля входу в катакомбу.

— Ні,— заперечив Алік.— Петя теж прийде туди.

— Справді,— погодився Єгорка,— тоді нам доведеться зібратись раніше на півгодини.

— То Петі з нами не буде? — озвався Сергійко.

— Ні, я не хочу, щоб він був, а якщо не доручаєте мені керувати командою, то я сам піду.

— І не боїшся? — запитав Сергійко.

— А чого мені боятися, я піду і у вогонь і в воду,— відповів Єгорка.

— Давайте проголосуємо, хто за Петю і хто за Єгорку,— скрикнув нарешті Алік,— це буде законно.

— Давай! — підтримав Сергійко і сказав твердим голосом, неначе й справді він стояв біля трибуни: — Хто за Єгорку— піднести руку.

Алік підняв.

— Хто проти? — знов запитав Сергійко.

— Ну, Петя відпадає,— перебив Єгорка,— проти нього Алік і я. Тепер подивимось, які ви сміливці. Ось бачите, яка висота? Хто стрибне у воду, той буде моїм помічником.

Алік і Сергійко миттю роздяглися і шубовснули в воду.

— Молодці! Ви обидва — помічники! — скрикнув Єгорка їм услід і вдоволено посміхнувся.

Потім хлопці погнали кіз додому і вирішили другого дня зібратись біля лиману.

— Приженем кози пасти, заженем до лиману — вони нікуди не підуть, поки ми

повернемось,— сказав Єгорка,— а звечора всім необхідно приготувати те, що я зараз напишу.

Він дістав олівець і написав кожному на папірці, що брати з дому. Зайшло сонце, і друзі розійшлися з своїми козами по домівках.

Другого дня рано-вранці вони знову були біля лиману. Єгорка в синім кітелі з блискучими гудзиками і в картузі, від якого навмисно відірвав козирок, щоб бути схожим на моряка.

Алік в братовій тільняшці і з мисливським патронташем без патронів, а на голові іржава каска, яка завалалась на горищі ще з війни.

А Сергійка і впізнати не можна було, він надів щось подібне до светра, підперезався поясом і навіть взяв кришку з виварки, щоб бути схожим на Іллю Муромця.

Хлопці зупинились біля входу до катакомби.

— Сідайте,—сказав тихенько Єгорка і сам сів на камінь.— Послухайте, що я чув про цю катакомбу від нашого діда Макара. Це підземелля вже існує триста років. Розказував дід Макар, що тут було море, де зараз лиман, і якась розбійницька ватага висадила прямо біля цієї скелі. Ватажок наказав викопати глибоку печеру під землею і збудувати в скелі палац. Розбійники за один рік викопали цю катакомбу і збудували палац, але жити ні їм, ні ватажкові тут не довелося...

— Чому? — здивувались Алік і Сергійко.

— Не пройшло й дня, як в цю катакомбу залізла якась страшна морська потвора з однією зяброю, знищила ватажка і всю його розбійницьку ватагу. Триста років ніхто не заходив сюди. Лише ми тепер вирішили все розшукати — здамо золоті речі в музей і одержимо велику нагороду. Ну, пішли!

Єгорка взяв на плечі свій рюкзак, засвітив ліхтарик і рушив першим.

— Не забувайте, що катакомба дуже глибока і заплутана, в ній легко можна заблудитись! — скрикнув він, не озираючись.

— А Петя знає історію цієї катакомби? — поцікавився Сергійко.

— Звичайно, ні,—відповів Єгорка,—він, правда, теж ходив до діда Макара, але дід лише мені розповів.

— Невже ця страшна потвора й досі живе в цьому підземеллі? — запитав Алік.

— Не знаю,— тихо промовив Єгорка,— казав дід, що воно як загуде, то треба негайно тікати.

З глибини катакомби віяло прохолодою і сирістю. Темні стіни були непривітні, німі і де-не-де поросли мохом. В окремих місцях стеля завалилась і величезні глиби черепашника лежали серед проходу. Світло ліхтарика прорізало темряву, і перелякані щури та ящірки кидалися в усі боки, дерлися на стіни.

Пройшовши кілька кроків, команда зупинилась.

— Ну, як? — запитав Єгорка.— Моторошно, правда?

— Нітрохи,— відповів Сергійко тоненьким тремтячим голосом.

— В разі якого випадку, не розбігатись. Всі держіться мене,— наказав Єгорка, і хлопці рушили далі.

— Цікаво, скільки років вони довбали це підземелля? — прошепотів Алік.

— Я ж говорив, що за один рік викопали,— сердито відповів Єгорка, — адже розбійників було більше тисячі.

Він знову спинився. Прямо перед ними лежало невеличке підземне озеро. Нерухома чорна вода тьмяно виблискувала під світлом ліхтарика.

— Бреди,— скомандував Єгорка, глянувши на Аліка.

— Бреди, Сергійку,— сказав Алік і штовхнув Сергійка у бік.

Той нерішуче переступив з ноги на ногу, але — робити нічого — побрів.

— А вода як лід,— скрикнув він, озирнувшись, і підтяг вище холоші. Хвилинку постоявши, Єгорка з Аліком рушили слідом за ним. На другому боці хлопці повідкачували холоші і пішли далі. Єгорка освітлював шлях ліхтариком і тримав у руці іграшковий пістолетик — зовсім як справжній, тільки не стріляв. Вигляд у Єгорки був дуже войовничий і справді командирський.

Хлопці йшли повільно, обережно, часто зупиняючись і прислухаючись. Було трошки моторошно...

І раптом десь далеко позаду щось так голосно і страшно завило, що Єгорка з переляку навіть випустив пістолетик.

Хлопці завмерли.

— — Що це?—ледве вимовив Єгорка.

— Мабуть... Мабуть... страховисько з однією зброєю,— шепнув Алік,— тікаймо!

— Але ж куди тікати? Невідомий голос линув з боку виходу, весь час наближався і ревів усе дужче й дужче.

— Вперед, іншого виходу нема,— вимовив, нарешті, Єгорка.

І друзі спотикаючись побігли вперед, в страшну, гнітючу темряву.

Але тут трапилась біда. Сергійко раптом спіткнувся і впав. Єгорка і Алік зупинилися.

— Що таке?..

— К-коліно розбив...— простогнав Сергійко.

Він спробував підвестися, але не зміг і сів, обхопивши ногу руками.

— Та не балуйсь! — злякано скрикнув Єгорка.— Ти що, здурів? Тікаймо швидше!

— Н-не можу... Нога...— тремтячим голосом промовив Сергійко.

Тимчасом шалений рев припинився, і в мертвій тиші почулися чийсь лункі кроки, що наближалися.

— Вставай, чуєш!..— цокаючи зубами, повторив Єгорка.— Вставай, бо пропадем...

Кроки вже було чути зовсім близько.

— Що робити?! — в розпачі спитав Алік.

"Що робити, що робити",— роздратовано перекирив Єгорка.— Та не пропадати ж всім через нього! Побігли, Алік!.. А за ним ми ще прийдемо... потім...

І не встиг Сергійко отямитись, як Алік і Єгорка вже зникли в темряві.

— Хло-о-пці!.. Куди ж ви?.. А як же я? —несамовито закричав Сергійко. Він навіть похолов від жаху. Один, з розбитою ногою, в страшному підземеллі!

— Хло-о-опці!..— плакав Сергійко.

— О-о-о!..— луною котилося по катакомбі.

Враз Сергійко заплющив очі від сліпучого світла. І знайомий, голос схвильовано вигукнув:

— Сергійко?! Що з тобою? Що трапилось?..

Перед ним з кишеньковим ліхтариком в руці стояв... Петя.

— Петя?! Ти?! — розпачливо пробелькотів Сергійко.— Звідки ти?..

Петя хотів був щось сказати, але Сергійко схопив його за руку і швидко заговорив:

— Петю, рятуйся, тут якась потвора страшна в катакомбі... з однією зброєю... Реве жахливо... Хлопці втекли, а я... коліно розбив... Вони мене кинули... Рятуватися треба!..

— Коліно розбив? Де? — стурбовано запитав Петя і схилився до Сергійка.— Ану покажи. От досада! Якби я знав...

Петя обережно обмацував Сергійкове коліно. Воно розпухло і дуже боліло. Але Сергійко не відчував болю. Йому здалося, що він знов чує якісь підозрілі звуки.

— Петю! Не барись... Тікати треба... Потвора...

Та Петя лише махнув рукою і якимось ніяково посміхнувся:

Заспокойся. Ніякої потвори нема. Це дід Макар вигадав. Пожартував просто. А ви повірили. Це не потвора гула, а я. Налякати вас захотів. Як дізнався, що ви без мене пішли в катакомбу...

— Та ну?! — оторопів Сергійко.

— От дивись,— Петя витяг з-за спини великий рупор, зроблений з цупкого паперу, приклав до рота, і... по катакомбі розляглися вже знайомі Сергійкові страшні звуки.

— Справді! Ти диви! Оце так придумав!—весело промовив Сергійко.— А ми, дурні, злякались.

— Якби я знав, що так трапиться, я б ніколи цього не робив,— сказав Петя.— Це ж через мене ти розбив коліно.

— Та нічого... заживе,— заспокійливо промовив Сергійко.— Я сам винен. Не треба було мені з ними іти... без тебе.

— Ну, пішли, а то кози там, мабуть, уже розбрелися.— Петя допоміг Сергійкові піднятися, обережно обхопив його рукою за плечі, і вони поволі рушили вперед.

Через кілька хвилин вони вже виходили з катакомби. Під великим каменем, що лежав біля виходу, присіли відпочити. І почули по той бік каменя голоси Єгорки і Аліка.

— А я тобі кажу, що нам здорово пощастило,— говорив Єгорка.— Якби не втекли, напевне загинули б. Ти ж чув, як воно гуло...

— Сергійка жаль,— сумно промовив Алік.— Хороший все-таки був хлопець... Розумний і сміливий. І такого хлопця проковтнуло якесь дурне страховисько з однією зброєю. От жаль!

Сергійко не витримав і голосно засміявся. З-за каменя вмить визирнули Алік і Єгорка.

Побачивши Сергійка і Петю, вони аж роти пороззявляли від подиву.

А Сергійко презирливо глянув на них і сказав:

— Ех ви, тухтії! Кинули мене. Якби не Петя, із'їло б мене страховисько з однією зяброю. А Петя не злякався і вбив його. Нема тепер ніякого страховиська. Петя—справжній товариш. А ви — зайці полохливі. От!

Алік і Єгорка тільки кліпали очима і мовчали. Що вони, могли сказати?..